

Första hjälp⁺

vid ett epilepsianfall

Alla kan hjälpa när någon får ett epilepsianfall

Första hjälp⁺

vid ett epilepsianfall

Ett epilepsianfall är ett symptom som stör personens normala funktion.

Ett epilepsianfall är en övergående urladdning i hjärnans elektriska verksamhet. Symptomen som uppkommer under anfallet varierar enligt urladdningens lokalisering och spridningsområde. De vanligaste symptomen som behöver omedelbar vård är medvetlösets-krampanfall- och medvetandestörningsanfall.

Vanligen räcker anfallet någon minut och går över av sig själv. Om anfallet blir utdraget eller anfallen upprepar sig så ofta, att personen inte återhämtar sig mellan anfallen, är personen i livsfara. Ring genast nödnumret 112.

Många personer med epilepsi bär ett epilepsiarmband i handleden.

Alla kan hjälpa till när någon får ett anfall. Att ge första hjälpen kräver inga specialkunskaper.

Medvetslöshet-krampanfall (tonisk-kloniska anfall)

Personen blir medvetslös, faller och kroppen stelnar. Tungan eller kinden kan hamna mellan tänderna, och det kan rinna blod från munnen. Stelheten kan efterföljas av knyckande kramper. Andningen stockar sig för några sekunder och från munnen kan komma fradga. Efter anfallet följer eftersömnen, från vilken personen kan väckas.

1. Håll dig lugn.
2. Försök inte hindra kramperna men se till att personen i fråga inte slår i huvudet eller annars skadar sig. Kramperna tar vanligtvis 1–2 minuter.
3. Stoppa inget i munnen eftersom det försvårar andningen.
4. Försök vända personen på sidan så fort kramperna avtar. Då hålls andningsvägarna öppna och eventuell fradga kan rinna ut.
5. Kontrollera att personen kan andas fritt och du kan känna luftströmmen.
6. Ring nödnumret 112 om kramperna varar längre än 5 minuter eller om ett nytt anfall börjar innan personen hunnit återhämta sig från det föregående. Om du inte vet om personen har epilepsi, ring nödnumret 112 efter att du har gett första hjälp.
7. Innan du lämnar personen i fråga bör du försäkra om att denne hunnit återhämta sig helt, kan svara på frågor och vet vart han/hon är på väg. Ring nödnumret 112 om personen har svårt att andas, har inte återhämtat sig eller har skadat sig under anfallet.

Medvetenhets-fördunkling (komplexa partiella anfall)

Under anfallet är personen förvirrad och inte helt medveten om sin omgivning. Personen kan mekaniskt upprepa en rörelse; t.ex. vandra mållöst omkring, plocka på sina kläder eller smacka med munnen. Medvetandet är dunkelt och personen vet inte vad som händer och kan inte svara på frågor.

1. Håll dig i närheten av personen som fått ett anfall och försök vid behov leda denne så att han/hon inte skadar sig. Anfallet tar vanligtvis bara ett par minuter.
2. Försök inte hindra personen att röra sig eftersom han/hon förmodligen kommer att göra motstånd.
3. Låt anfallet gå över av sig själv. Om inte så händer inom 5 minuter bör du ringa nödnumret 112.
4. Innan du lämnar personen i fråga bör du försäkra dig om att denne hunnit återhämta sig helt, kan svara på frågor och vet vart han/hon är på väg.

Ring nödnumret 112 om personen skadat sig under anfallet.

Om du inte vet hur du skall agera vid ett anfall, ring 112 och be om råd.

Innan du lämnar personen i fråga bör du försäkra dig om att denne hunnit återhämta sig helt, kan svara på frågor och vet vart han/hon är på väg.

Förstahjälpsmedicinering vid ett utdraget anfall

Största delen (>90 %) av epileptiska krampanfall går över av sig själv inom 1–4 minuter. Därför behövs ingen direkt behandling och det fordras ingen extra medicinering i samband med anfallet. Behandlingen av epilepsin är en preventiv långtids medicinering som skall förhindra anfall och som effektiveras om patienten får anfall trots medicineringen.

Epilepsianfallet är utdraget när anfallet fortsätter över 5 minuter eller när anfallen fortsätter utan att personen återhämtar sig mellan anfallen. Om patienten har benägenhet att få sådana anfall kan man använda som förstahjälpsmedicin flytande Diazepam – rektiol eller ge midatsolam-lösning som skall doseras på munnens slemhinna. Förstahjälpsmedicinen ordineras av den vårdande läkaren som tillsammans med sköterskan instruerar den person som skall ta hand om medicinen hur den skall doseras. Förstahjälpsmedicinen ges alltid av en annan person, patientens anhörig, eller t.ex daghemmets, skolans eller vårdhemmets personal. Personen måste behärska doseringstekniken och veta när patientens anfall är mera utdraget eller kan upprepas på nytt och fordrar förstahjälpsmedicinering. Om anfallet fortsätter trots förstahjälpsmedicinering, ring nödnumret 112 och se till att personen förs till sjukhus.

Förstahjälpsmedicinen ordnas inte i förebyggande syfte om vård-balansen hos personen är god eller hon är utan symptom. Om hon i ett sådant tillfälle fick anfall är det bäst att hon söker vård och får instruktioner för förändringar av långtidsmedicinering. Förstahjälpsmedicinen behövs inte alls om personen är i god vårdbalans eller helt utan anfall. Om det händer i denna situation att det plötsligt kommer ett anfall, är det bäst att söka vård och samtidigt få instruktioner för förändringar av långtidsmedicineringen. Patienter som får anfall trots medicinering, kan i enstaka fall ofta skötas hemma eller på vårdhem individuellt, genom överenskommelse med behandlande läkaren som ger behandlingsinstruktioner.

Ungefär 60 000 finländare har epilepsi, 5 000 av dem är barn. 36 000 personer behöver regelbunden medicinering och 9 000 personer har en svårbehandlad epilepsi.

Man kan få epilepsi i vilken ålder som helst, det är ändå vanligast i tidig barndom eller som äldre. Årligen påbörjas epilepsimedicinering till c:a 3 000 personer av vilka 800 är under 15 år.

Epilepsi är en livslång sjukdom, som behöver vård livet igenom.

Malmin kauppatie 26, 00700 Helsinki

+358 9 350 8230

@ epilepsialiitto@epilepsia.fi

www.epilepsia.fi

